

گزیده ای از ضرب المثل ها
و
گویش های محلی شهر تفرش

گرد آورنده: رضا سیفی تفرشی
بهار ۱۳۹۸

سرشناسه سیفی فمی تفرشی، رضا، ۱۳۳۱-
عنوان و نام پدیدآور: گزیده‌ای از ضرب‌المثلا و گویش‌های محلی شهر
تفرش / گردآورنده رضا سیفی تفرشی.

مشخصات نشر: تفرش: کلمه طیه، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۶۳ ص؛ ۱۱×۱۷ س.م.

سایک: ۰۰۲-۰۰۶۵۹۰-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کلامه: ص. ۷۰.

موضوع: ضرب‌المثل‌های ایرانی -- تفرش

موضوع: Proverbs, Iranian -- Tafresh

موضوع: تفرشی

موضوع: Tafresh dialect

رده‌بندی کنگره: R۳۰۰۴

رده‌بندی دیویی: مر ۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۱۰۰۵۶

گزیده‌ای از ضرب‌المثل‌ها و گویش‌های محلی شهر تفرش

گردآورنده: رضا سیفی تفرش

ناشر: انتشارات کلمه طیه تفرش

صفحه‌آرایی و طراحی جلد: سعیده تنجایی

ویراستار: جمیله عتیقی

تیراژ: ۱۰۰ نوبت چاپ: بهار ۹۸

آدرس: تفرش. بلوار انقلاب، کوچه الیاس نبی، پلاک ۱ تلفن:

۰۸۶۳۶۲۲۸۱۱۵ - ۰۹۳۵۹۸۸۸۶۰۶

حق چاپ برای انتشارات کلمه طیه تفرش محفوظ است

۲ مقدمه ناشر

۷ ضرب المثل های تفرشی

۴۴ لهجه های محلی تفرش

۴۶ برخی از گویش های محلی تفرشی

۷۰ منابع

مقدمه ناشر

فرهنگ و ادب عامه سرشار از افسانه ها ، و قصه ها و ملاحطه ها است که ممکن است در تاریخ رسمی ضبط نشده باشند ، اما در میان مثل ها و گویشها ، قصه ها و ترانه ها به صورت آهنگین از بزرگتر ها برای کودکان و نوجوانان نقل شده اند و موضوعات اخلاقی ، اجتماعی و تربیتی را در بر می گیرند .

ضرب المثلها و گویشها بخش مهمی از فرهنگ مردم اند که در بر گیرنده تجربه ها ، ارزشها و هنجارهای جامعه هستند و از نسلی به نسل دیگر منتقل می شوند . گرچه ضرب المثل ها جملات کوتاه و مختصری هستند ، اما در آنها نکات آموزنده ای است که به مخاطب انتقال می یابد . شاید محتوای بیشتر ضرب المثل ها با هم شباهت داشته باشند ، ولی بر حسب موقعیت جغرافیایی و فرهنگی مردم ، واژگان آنها با یکدیگر متفاوت اند .

مردم استان مرکزی با تکیه بر عناصر فرهنگ شامل

ارزشها، هنجارها، نهادها و آداب و رسوم سعی کرده اند از یک سو با انتقال فرهنگ به نسل جدید، موجب تقویت هویت ملی و محلی خود شوند و از سوی دیگر در ارتباط با فرهنگهای دیگر و بهره گیری از آموزه های دینی، سعی در بازسازی و تغییر فرهنگ خود کنند. فرهنگ عامه مردم که جنبه شفاهی آن بر جنبه مکتوبش غلبه دارد سینه به سینه نقل می شود و به آیندگان منتقل می شود.

تفرش شهری در دل کوهستان

شهرستان تفرش یکی از شهرستانهای استان مرکزی است که مرکز آن شهر تفرش می باشد. شهرستان تفرش در ۲۴۰ کیلومتری جنوب تهران قرار دارد از طرف شمال به شهرستان ساوه، از طرف جنوب به شهرستان آشتیان و فرمهین و از طرف غرب به شهرستان کمیجان محدود می شود. شهرستان تفرش در منطقه ای محصور بین کوه ها می باشد که از طریق راه های نقره کمرو گیان به شهرهای اراک، تهران و قم متصل می باشد.

تفرش قدیم از دو منطقه فم و طرخوران تشکیل شده و حول همین دو منطقه بسط و گسترش یافته و هر منطقه نیز شامل چند محله می باشد که برخی از آنها هنوز

بافت قدیمی خود را حفظ کرده‌اند.

تفرش به لحاظ دارا بودن آب و هوای کوهستانی در فصل گرما آب و هوای بسیار مطبوع و خنکی دارد که به همراه جاذبه‌های طبیعی و تاریخی و اما مزاده‌های متعدد همه ساله پذیرای انبوه مسافران از اقصای نقاط ایران می‌باشد.

۴

زبان مردم شهرستان تفرش فارسی است. که در مناطق مختلف به گویش‌های گوناگونی صحبت می‌کنند. بنابر آنچه در کتاب تاریخ زبانهای ایرانی آمده گویشهای منطقه تفرش جزء گویش گره و گویشی منطقه مرکزی ایران از شاخه زبانهای غربی است. زبانهای نو غربی، زبانهایی هستند که پس از فتح ایران به دست مسلمانان در سال ۳۱ هجری قمری به تدریج در مناطق مختلف پدیدار شدند. دکتر حسن رضایی باغ بیدی «در همین اثر از گویشهای معصوم تفرش، آشتیان، آمره ای، الویری، کهکی، وفسی و ویدری با نام برده است مردم تفرش فارسی را به گویش تفرشی صحبت می‌کنند و همانند مردم بسیاری از شهرهای کشورمان در تلفظ برخی واژگان فارسی از زبان نوشتار استفاده می‌کنند. اهالی روستاهای فریسمانه، کهلو علیا، کهلو سفلی، و سمنق، دستجان، قزلجه و فشک ترک زبان هس

تند اما به زبان فارسی نیز آشنایی دارند. مردم برخی از روستاهای شهرستان مانند کهک تات هستند و به قدیمی ترین زبان منطقه یعنی تاتی صحبت می کنند. پس دوستای سفیداب به زبان خلجی تکلم می کنند. کلبه روستاهای دیگر این شهرستان فارسی زبان هستند. در این کتاب سعی شده است به برخی از این گویشها و ضرب المثلها که عموماً در شهر تفرش رایج هست اشاره نمود.

یاد آوری می شه ضرب المثلها به ترتیب حروف الفبا نگارش شده است. از خوانندگان محترم تقاضا می شود در صورتیکه ضرب المثل یا گویش محلی از تفرش بخاطر دارند جهت درج در چاپ دوم این کتاب به پست الکترونیکی ناشر ۲۰۰۶atighi@yahoo.com یا با شماره ۰۹۱۸۸۶۱۷۱۷۷ تماس حاصل نمایند.

در وصف تفرش

این همان شهر تفرش است

شهر پر افتخار گبرش است

که بود نام نامی او

سرگذشت و خوش و گرامی او